

**Protokół z V posiedzenia
Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty
im. Komisji Edukacji Narodowej
22 maja 2025 r. godz. 12:00
w siedzibie
Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego
ul. Górczewska 8**

Członkowie Rady uczestniczący w posiedzeniu:

1. Przewodniczący – prof. dr hab. Zbigniew Marciniak – Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich – Członek Rady
2. Pierwszy Wiceprzewodniczący – dr Tomasz Gajderowicz – IBE PIB
3. Sekretarz Rady – Elżbieta Strzemieczna – IBE PIB
4. dr Karol Dudek-Różycki – Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych – Członek Rady
5. Adam Dżumaga – Konfederacja Lewiatan – Członek Rady
6. prof. Anna Beata Kwiatkowska – Rada ds. Informatyzacji Edukacji MEN – Członkini Rady
7. Adam Makowski – Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki – Członek Rady
8. Monika Nowak – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Członkini Rady
9. Dorota Obidniak – Związek Nauczycielstwa Polskiego – Członkini Rady
10. Lesław Ordon – Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" – Członek Rady
11. Marcin Podlewski – Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania – NSZZ "Solidarność" – Członek Obserwator Prac Rady
12. Mariusz Potasz – Rada Dyrektorów Szkół Podstawowych i Liceów Ogólnokształcących – Członek Rady
13. Agata Saracyn – Unia Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza – Członkini Rady
14. Renata Smoczyńska – Rada Dyrektorów Przedszkoli – Członkini Rady
15. Aneta Tombarkiewicz-Olszewska – Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych – Członkini Rady
16. Dorota Twarowska – Sekcja Wydawców Edukacyjnych Polskiej Izby Książki – Członkini Rady
17. Monika Wojciechowska – Rada Edukacji Finansowej – Członkini Rady
18. Jarosław Wowak – Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów SNaP – Członek Rady
19. Urszula Woźniak – Związek Nauczycielstwa Polskiego – Członkini Rady
20. Katarzyna Zychowicz – Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej – Członkini Rady

Obecni poza członkami Rady:

1. Robert Jakubik – IBE PIB
2. dr hab. Maciej Jakubowski – IBE PIB
3. Olga Laska – IBE PIB
4. Ryszard Kamiński – IBE PIB
5. Aleksandra Kowalska – IBE PIB
6. Marcin Marciniak-Mierzejewski – IBE PIB
7. Magdalena Radwan-Röhrenscheff – IBE PIB
8. Jędrzej Witkowski – IBE PIB

Obserwatorzy prac Rady z administracji rządowej uczestniczący w posiedzeniu:

1. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
2. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
3. Ministerstwo Sportu i Turystyki
4. Ministerstwo Sprawiedliwości

Przebieg posiedzenia

1. Rozpoczęcie posiedzenia i omówienie porządku obrad

Przewodniczący Rady, prof. dr hab. Zbigniew Marciniak, powitał Członków Rady i otworzył V posiedzenie Rady, przedstawiając zebranym program spotkania. Wiceprzewodniczący Rady, dr Tomasz Gajderowicz, zaproponował zmianę kolejności wystąpień dotyczących prac IBE PIB nad zmianami w edukacji oraz badań realizowanych i planowanych do realizacji przez IBE PIB. Propozycja została przyjęta przez zebranych.

2. Sprawozdanie z prac IBE PIB nad zmianami w edukacji

Wiceprzewodniczący Rady, dr Tomasz Gajderowicz, przedstawił sprawozdanie, informując, że zespoły przedmiotowe kontynuują prace nad propozycjami nowych podstaw programowych. Prace, w które zaangażowanych jest ponad dwieście dwadzieścia osób, przebiegają planowo i efektywnie, pomimo sporadycznych różnic zdań pomiędzy członkami zespołów, na przykład w zespole ds. geografii. Podkreślono, że wszyscy uczestnicy mają poczucie pracy nad wspólnym celem, co z pewnością doprowadzi do konstruktywnego rozwiązania. Oprócz prac nad podstawami programowymi, IBE PIB realizuje również inne zadania z zakresu zmian w systemie edukacji:

- Powołany został nowy zespół do spraw egzaminów, w którego skład wchodzi przedstawiciele Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, psychometrii i badacze. Przed zespołem stoi zadanie przygotowania nowej wizji egzaminów.
- Kontynuowane są prace nad profilem absolwenta i absolwentki szkoły ponadpodstawowej. W toku prac analizowane są efekty konsultacji oraz wyniki badań dotyczące potrzeb społeczeństwa i rynku pracy. W najbliższym czasie profil absolwenta i absolwentki szkoły ponadpodstawowej zostanie przedłożony członkom i członkiniom Rady do wglądu.
- Rozpoczęto prace dotyczące podręczników. IBE PIB przygotowuje formularz do recenzji metodycznej, co oznacza powrót recenzenta metodycznego. O przygotowanie ekspertyzy IBE PIB poprosił utytułowanego badacza Cambridge Analytica, Tima Oatesa.
- Przechodząc do tematów związanych z komunikacją dotyczącą zmian w systemie edukacji, dyr. Gajderowicz przypomniał, że rozwiązania proponowane przez IBE PIB są oparte na badaniach, nie są pochodną polityki. Decyzje o charakterze politycznym należą wyłącznie do MEN. Zreferował aktualne działania komunikacyjne:
 - IBE PIB ogłosił konkurs „Połącz kropki”, którego celem jest promowanie wśród młodzieży szkolnej interdyscyplinarnego podejścia do wiedzy.
 - MEN pracuje nad portalem internetowym reformy, a IBE PIB uczestniczy w tym procesie jako konsultant merytoryczny i dostarczyciel treści.
 - W IBE PIB utworzono ulotkę, której wersję elektroniczną przekazano członkom Rady przed posiedzeniem. Podkreślono, że ulotka jest materiałem upowszechniającym, a nie eksperckim.
 - Dyr. Gajderowicz wyraził przekonanie, że wszyscy (pracownicy IBE PIB oraz członkowie Rady) muszą być ambasadorami tej reformy.

- Zapowiadając zaplanowaną na to posiedzenie prezentację części ogólnej podstawy programowej, dyr. Gajderowicz zaznaczył, że w pracach nad nią uwzględniono różne potrzeby i przemyślenia, w tym te, które przekazali IBE PIB członkowie Rady. Dyrektor Gajderowicz zapowiedział, że cała treść podstaw programowych zostanie poddana konsultacjom społecznym. Kolejnym krokiem będzie opracowanie szeregu poradników metodycznych, które będą zawierały propozycje interpretacji jej zapisów.

3. Sprawozdanie z badań prowadzonych w IBE PIB

Dyrektor IBE PIB, dr hab. Maciej Jakubowski, przedstawił Radzie sprawozdanie z prac badawczych prowadzonych w Instytucie:

- Dyrektor IBE PIB rozpoczął od podkreślenia wagi wiedzy pochodzącej z badań, opartej na dowodach. Przywołał badania eksperymentalne i doświadczenia międzynarodowe, które pokazują możliwość sprawdzenia, czy np. dana metoda nauczania wpływa na wyniki uczniów, jakie są relacje w szkole, jaki jest dobrostan młodzieży. Przywołał Evidence in Education Network – sieć organizacji, które mają podobną rolę i wizję edukacji do tej, którą podziela Instytut. IBE PIB, chce mówić o rzetelności badań w edukacji, opierając się na doświadczeniach instytucji z krajów Europy i innych kontynentów, w których prowadzone są badania edukacyjne wysokiej jakości, np. J-PAL. Aktualnie w IBE PIB tłumaczony jest materiał jednej z takich organizacji, zawierający wyniki badań z całego świata. Tłumaczenie obejmuje przełożenie treści na kontekst Polski (np. czy warto wierzyć w style uczenia się, czy liczba osób w klasie przekłada się na wyniki). Podkreślono, że celem IBE PIB jest, aby ta wiedza wspierała politykę państwa i zmiany systemowe, pomagała wpływać na praktykę nauczania. Prawdopodobnie od jesieni IBE PIB będzie tworzyć sieć szkół, która pomoże testować przełożenie wiedzy pochodzącej z badań naukowych na praktykę. Wyniki badań powinny być omawiane i dyskutowane przez nauczycieli, w przeciwnym wypadku nie będą stosowane. Same podstawy programowe nie zmieniają praktyki pracy szkoły, dlatego należy pokazać pomysł na zmianę praktyki, płynący z analizy setek badań.
- Prowadzone będą własne badania eksperymentalne na losowych grupach w celu testowania rozwiązań. IBE PIB dostrzega konieczność podejścia eksperymentalnego: wdrożeniu danego rozwiązania musi towarzyszyć szybka diagnoza efektów.
- Zastosowanie nowoczesnych technologii w edukacji to kolejny obszar, którym IBE PIB chce się zajmować. Wspólnie z Politechniką Warszawską prowadzony jest projekt „Zeszyt Online”; z OECD realizowany jest projekt dotyczący informacji zwrotnej oraz bardzo duży projekt, realizowany ze środków FERS, który dotyczy nauczania w naukach ścisłych w powiązaniu z technologią. W każdym przypadku analizy naukowe mają stanowić podstawę prac wdrożeniowych.
- IBE PIB będzie również pytać członków Rady o analizę potrzeb reprezentowanych przez nich instytucji – będzie to podstawa do kolejnych działań.
- Badania międzynarodowe (PISA, PIRLS, TIMSS) długo były w Polsce jedynymi badaniami monitorującymi stan edukacji, dobrostan nauczycieli oraz ich satysfakcję zawodową. Dostarczyły dużo wiedzy na temat wpływu pandemii na uczniów i satysfakcji nauczycieli. Mają walor długotrwałości i powtarzalności; nie budzą wątpliwości w zakresie standardów, doboru próby itp. Od jesieni rozpocznie się w Polsce pierwszy etap badania zmiany w edukacji. Badania będą długofalowe i pozwolą oceniać zmianę w edukacji. Przygotowane zostaną propozycje wskaźników, które zostaną przedstawione Radzie do konsultacji.

4. Komentarze członków i członkiń rady

- **Członkini Rady:** Zwróciła uwagę na potrzebę współpracy z uczelniami wyższymi i zadała pytanie o plany IBE PIB związane z taką współpracą oraz z badaniem krajowych rozwiązań edukacyjnych.
- **Przewodniczący Rady:** Wyraził aprobatę dla realizacji opisanych projektów badawczych przez IBE PIB oraz nadzieję na przełożenie doświadczeń ze świata na kontekst Polski. Stwierdził, że wyniki badań mogą stanowić odpowiedź na stereotypy dotyczące edukacji. Wymienił kilka potencjalnych obszarów dla badań: alternatywy dla systemu klasowo-lekcyjnego, wykorzystanie technologii do kształcenia ucznia zgodnie z jego możliwościami i potrzebami. Zaznaczył potrzebę zbadania rozwiązań związanych z osiąganiem przez uczniów poziomu wstępnego (minimalnego) umiejętności: w jaki sposób stwierdzić, że uczeń go osiągnął? Czy rozwiązaniem może być egzamin szóstoklasisty? Kto sfinansuje zajęcia „wyrównawcze”? Czy wyrównywanie będzie miało miejsce na standardowych lekcjach, co obniży poziom dla uczniów lepszych? Wspomniał również o „syndromie ósmoklasisty”, polegającym na pozostawianiu samych sobie przed wprowadzeniem zewnętrznych egzaminów tych uczniów, którzy nie mieli w dalszych planach edukacji w szkole średniej. Zwrócił uwagę na potencjalny konflikt między założeniami IBE PIB a systemem egzaminacyjnym: badania populacyjne powinny mieć inne parametry niż badania pojedynczych uczniów.
- **Dyrektor M. Jakubowski:** Wyraził chęć i gotowość IBE PIB do współpracy badawczej z uczelniami wyższymi. Zwrócił uwagę na potrzebę badania rozwiązań edukacyjnych opartych na nowoczesnych technologiach. Przytoczył przykład skandynawski: przed etapem oceny eksperymentalnej odpowiednia rada ocenia czy są podstawy do finansowania badania danej metody. W kontekście mastery learning, czyli wymogu osiągnięcia przez każdego ucznia minimalnego poziomu umiejętności, przytoczył doświadczenia brytyjskie. Zapisanie tej zasady w prawie oświatowym Wielkiej Brytanii było oparte na badaniach. Zbudowano sieć szkół, które wpierw otrzymały wsparcie, a następnie demonstrowały, jak w praktyce realizować tę zasadę. Podkreślił brak konfliktu i trwającą współpracę pomiędzy IBE PIB a CKE.
- **Wiceprzewodniczący Rady:** Również podkreślił zbieżność perspektyw IBE PIB i CKE oraz współpracę między obiema instytucjami na rzecz opracowania rozwiązań dla oświaty. Zapowiedział, że na następnym posiedzeniu Rady mogą zostać zaprezentowane kierunkowe zmiany w egzaminach.

5. Prezentacja nowej wersji części ogólnej podstawy programowej

Prezentację przedstawił Jędrzej Witkowski.

6. Pytania i uwagi Członków Rady do przedstawionej prezentacji

- **Przewodniczący Rady:** Zauważył pozytywną zmianę w treści dokumentu, jednak wskazał na potrzebę wygładzenia językowego. Odniósł się do poziomu wstępnego i praktyki szkolnej: towarzyszący dokument powinien określać, w jaki sposób osiągać niezbędne minimum (w ramach mastery learning), aby nie odbywało się to kosztem zdolniejszych uczniów. Poruszył kwestię mastery learning w odniesieniu do objętości aktualnej podstawy programowej z matematyki, która w jego opinii nie jest przeładowana, a w porównaniu z innymi krajami zawiera niezbędne minimum. Podkreślił, że przekazanie tej wiedzy jest zadaniem nauczyciela. Wyraził zaniepokojenie, że przekazywanie niezbędnego minimum mogłoby odbywać się kosztem „lepszych” uczniów. Wyraził wątpliwość dotyczącą tabel efektów wstępnych i oczekiwanych. Efekty oczekiwane w aktualnym układzie stanowią podzbiór opisu podstawy programowej z matematyki. Stwarza to ryzyko powtórzenia sytuacji z przeszłości, gdy osobnymi dokumentami były podstawy programowe i wymagania egzaminacyjne, a ich zapisy pozostawały w konflikcie, co ostatecznie doprowadziło do ich połączenia. Może pojawić się obawa, że znów wystąpią różnice między zapisami. Zasugerował dodanie komentarza, że wymagania egzaminacyjne są oparte wyłącznie na kompletnym opisie podstawy programowej dla danego przedmiotu. W kwestii nauczania

międzyprzedmiotowego zaproponował „nauczanie przy współpracy dwóch lub więcej nauczycieli”. Zaznaczył, że obecne w dokumencie sformułowanie „nauczanie międzyprzedmiotowe” nikogo wprost nie zobowiązuje do niczego. Przewodniczący zaproponował, by uczeń notował swoje osiągnięcia, a nie deficyty. Pozytywnie ocenił starania autorów, by połączyć kształcenie z budowaniem postaw, wskazując, że wartości zostały wcześniej zaniedbane w procesie edukacji.

- **Członek Rady:** W punkcie 5, w celach, zasugerował dodanie słowa „moralnych” obok „etycznych”, argumentując, że moralność mówi o tym, co jest dobre i złe. Wśród kompetencji fundamentalnych wskazał na brak kompetencji społecznej – kluczowej, by patrzeć na człowieka holistycznie. Do zapisu „Uczeń radzi sobie ze stresem” zasugerował dodanie wprost, że radzi sobie z porażką.
- **Członkini Rady:** Potwierdziła brak kompetencji społecznej jako jednej z kompetencji kluczowych. Argumentowała, że ponieważ kompetencje społeczne są trudne do kształtowania, powinny zostać zapisane wprost w podstawie programowej. Ich dodanie wpłynie również na sposób kształcenia nauczycieli. Przypomniała o potrzebie uwzględnienia kompetencji klimatycznej jako kluczowej. Wymaga ona wiedzy i umiejętności negocjowania, wybierania celów w zależności od warunków. Jako przykład wskazała zadanie dla uczniów polegające na sprawdzeniu, czy budynek szkoły jest energooszczędny. Takie zadanie kształtuje sprawczość i odpowiedzialność za środowisko, a także przyczynia się do budowania przyjaznego miejsca nauki. Przywołała przykłady zagraniczne.
- **Odpowiedź Przewodniczącego Rady:** Stwierdził, że w rozdziale 5. kompetencje społeczne nie są wymienione, ponieważ podlegają kształtowaniu, a nie nauczaniu. Kształtowanie kompetencji społecznych przyświeca pozostałym zapisom.
- **J. Witkowski:** Potwierdził stanowisko Przewodniczącego Rady w zakresie kompetencji społecznych w dokumencie. Uzupełnił, że autorzy części ogólnej podstawy programowej pracują nad koncepcją wdrożenia mastery learning zgodnie z założeniami. Wyraził przekonanie, że dokument odpowiednio zabezpiecza zbieżność między efektami uczenia, a wymaganiami egzaminacyjnymi: od uczniów wymaga się efektów uczenia się z matematyki i kompetencji matematycznych. Kompetencje społeczne są mocniejsze, kiedy są traktowane jako kompetencje przekrojowe. Istnieje standard osiągnięcia danej kompetencji, a są one łatwiej transferowalne do danego przedmiotu niż na przykład kompetencje ruchowe, dla których nie ma standardu (z oczywistych przyczyn). Radzenie sobie z porażką jest elementem sprawczości i samoregulacji. Zapisano w części ogólnej wprost, że uczeń ma sobie radzić również w niesprzyjających okolicznościach, na przykład radząc sobie z błędami. W kwestii kompetencji klimatycznych: w pięciu przedmiotach będzie moduł klimatyczny. Wcześniej wątki klimatyczne nie występowały w takim natężeniu. Nie zdecydowano się jednak na zaproponowanie „kompetencji klimatycznych”, ponieważ przyjęto inny sposób ich definiowania.
- **Członkini Rady:** Wyraziła przekonanie, że członkom Rady zależy na wypracowaniu jakości dokumentu. Dokument dla całej społeczności powinien być przejrzysty i jasny, i powinien zawierać zapisy, które nie będą budziły wątpliwości.
- **Członkini Rady:** W zakresie kompetencji społecznych odniosła się do opinii nauczycieli przedmiotów, że „są od uczenia, nie od wychowywania”. Z tego powodu poparła stanowisko przedmówczyni, że jeśli kompetencje społeczne nie są wymienione wprost, to nie będą kształtowane. Zwróciła uwagę na zapis na stronie 9, dotyczący efektywnej komunikacji: „(...) dostosowuje swoje komunikaty do potrzeb odbiorców (...)”. Zaproponowała zmianę na: „(...) dostosowuje swoje komunikaty do sytuacji, okoliczności i odbiorców, i wykorzystuje komunikację asertywną”. Zwróciła uwagę na potrzebę dodania zapisów dotyczących

wsparcia koleżeńskiego. Na stronie 13 opisano rozwijanie sprawczości uczniów w obszarze działalności wychowawczej: brakuje uczestnictwa w zespołach, które proponowałyby rozwiązanie problemów i jednocześnie wspomagały współpracę oraz integrację.

- **Członkini Rady:** W zaproponowanym dokumencie widać odpowiedź na problem dobrostanu ucznia. Postawienie akcentu na podstawy również powinno zostać odebrane jako pozytywny element dokumentu. Uwaga dotycząca kompetencji kluczowych w matematyce: zapis, że uczeń będzie wykorzystywał umiejętności matematyczne w życiu osobistym, znajduje się we wstępie do części ogólnej. Brakuje powtórzenia tego zapisu w części dotyczącej zapisów szczegółowych. Zapewne znajdzie się to w podstawie programowej, ale powtórzenie wzmocniłoby przekaz, że szkoła przygotowuje do funkcjonowania w świecie. Uwaga dotycząca dbania o siebie, które jest skoncentrowane na aspekcie fizycznym oraz psychicznym, ale brakuje zapisu o dbaniu o dobrostan otoczenia, w jakim funkcjonujemy. Należy pamiętać o kształtowaniu postaw: umiaru, oszczędności, wyznawania pewnych wartości. Warto podkreślić, że dbanie o siebie dotyczy nie tylko zdrowia, ale też myślenia o przyszłości w długim okresie, w tym umiejętności odraczania korzyści, moderowania oczekiwań.
- **Członek Rady:** Docenił, że dokument w aktualnej wersji jest łatwiejszy w odbiorze. Zwrócił uwagę na brak słowa „doświadczenie”, którym należałoby uzupełnić termin „eksperyment”, w rozumieniu nauk przyrodniczych, dla zachowania spójności z innymi dokumentami. Podkreślił, że sprawność matematyczna jest kompetencją fundamentalną. Wysoko ocenił elementy kształtowania sprawczości w ramach budowania przez ucznia celów edukacyjnych: zdawanie sobie sprawy z własnych braków jest istotnym elementem w procesie uczenia się.
- W tym miejscu wywiązała się dyskusja między Członkiem Rady a Przewodniczącym Rady na temat znaczenia doceniania osiągnięć i wskazywania braków dla motywacji do edukacji oraz wpływu poszczególnych strategii na zdrowie psychiczne uczniów.
- **Dyrektor IBE PIB M. Jakubowski:** Poruszył zagadnienie strategii metapoznawczych, precyzując, że przynależy ono do obszaru metodyki. Świadomość deficytów jest elementem samoregulacji. Na podstawie badań bronił tezy, że strategie metapoznawcze są skuteczne i nie muszą być opresyjne. Odnosił się do wyników badania PISA: polscy uczniowie nie wierzą w swoje umiejętności matematyczne, szczególnie dotyczy to uczennic. Dobrze rozwinięte samopoznanie pozwala ograniczyć lęk przed nauką, ogranicza skłonność do przypisywania własnego sukcesu czynnikom zewnętrznym. Stwierdził, że nie można zakładać, iż część nauczycieli zrobi wszystko źle i na tej podstawie rezygnować z wprowadzenia takiego elementu.
- **Członkini Rady:** Zwróciła uwagę na to, że dla strategii metapoznawczych ważna jest wiara nauczycieli w możliwości uczniów. Całe społeczeństwo poprzez swoje podejście i zachowanie ma wpływ na młodzież. Zaproponowała wpisanie w dokumencie terminu „rezyliencja” rozumianego jako przekuwanie porażek w sukcesy.
- **Sekretarz Rady:** Zwróciła uwagę na wytyczne MEN i innych instytucji dotyczące tego, co można zapisać w części ogólnej podstawy programowej, której zapisy nie mogą powtarzać treści z innych dokumentów prawnych. Przypomniała, że podstawa programowa nie reguluje wszystkich kwestii związanych z edukacją, ale stanowi element szerszego zbioru dokumentów. Podkreśliła, że IBE PIB będzie przygotowywać poradniki metodyczne, które będą stanowić integralny element podstawy programowej. Pozwolą rozwinąć ideę, która przyświeca poszczególnym zapisom, wyposażą nauczycieli w konkretne narzędzia. Aktualnie trwają prace nad poradnikiem dotyczącym mastery learning oraz poradnikiem dotyczącym realizowania przez szkołę funkcji wychowawczej. Będą opracowywane poradniki do każdego przedmiotu i do każdego wymagającego tego zagadnienia. Pierwszych

poradników można się spodziewać pod koniec roku kalendarzowego. Poprosiła członków Rady o wskazywanie tematów, które wymagają doprecyzowania w poradnikach.

- **Przewodniczący Rady:** Zaproponował wykreślenie z kompetencji matematycznych żargonowego określenia „szacunki”; zaproponował sposób dokonania odniesienia do kompetencji matematycznych.
- **Członkini Rady:** Zwróciła uwagę, że system egzaminów zewnętrznych opiera się wyłącznie na podstawie programowej. Dokument powinien być w tym zakresie jednoznaczny.
- **Członkini Rady:** Odniosła się do zapisu o konieczności stosowania w procesie nauczania metod i środków o udowodnionej skuteczności – poprosiła o wskazanie takich metod, co ułatwi pracę na przykład wydawcom podręczników. Poruszyła listę przedmiotów, na której znajduje się edukacja obywatelska w drugim i trzecim etapie edukacyjnym; zapytała, czy oznacza to, że będzie prowadzona od czwartej do ósmej klasy. (Sekretarz Rady doprecyzowała, że przedmiot edukacja obywatelska będzie nauczany w klasie szóstej i siódmej). Zadała pytanie o relację podstawy programowej dla szkoły podstawowej i podstawy programowej dla przedszkola. (Sekretarz Rady odpowiedziała, że oba dokumenty będą ze sobą spójne; podstawa programowa dla przedszkola zostanie przedstawiona Radzie, jak tylko zostanie ukończona – zgodnie z planem ma wejść w życie również w 2026 roku). Poprosiła o potwierdzenie, czy wciąż będą tworzone programy nauczania (Przewodniczący potwierdził, że zapis o nich znajduje się w odpowiedniej ustawie). Poprosiła o informację na temat planowanych rozwiązań w zakresie prac domowych, ponieważ ma to znaczenie dla sposobu konstruowania podręczników, materiałów ćwiczeniowych i materiałów edukacyjnych.
- **Odpowiedź Wiceprzewodniczącego Rady:** IBE PIB prowadzi ewaluację skutków Rozporządzenia o pracach domowych, wyników należy się spodziewać jesienią. Ministerstwo będzie podejmowało dalsze decyzje na podstawie wyników ewaluacji. Część badania polega na zidentyfikowaniu szkół, w których nie zadawano prac domowych jeszcze przed wprowadzeniem odpowiedniego rozporządzenia i porównaniu wyników i trendów w tych szkołach z ogółem szkół w Polsce.
- **Członkini Rady:** Zgłosiła sugestię dotyczącą badań IBE PIB: na ile uczniowie w najmłodszych klasach są w stanie uczestniczyć w działaniach służących rozwiązywaniu konfliktów? Przytoczyła model znany w szkołach na Zachodzie: uczniowie są przygotowywani do rozwiązywania konfliktów rówieśniczych już w wieku dziesięciu lat. W Polsce Członkini Rady znalazła tylko jedną szkołę, która miała taki projekt; zakończono go z wyjaśnieniem, że działanie się nie sprawdziło. Tymczasem są to działania wychowawcze kształtujące kompetencje społeczne i sprawczość. Wróciła do funkcji wychowawczej: skala oczekiwań wobec roli wychowawczej nauczycieli stale rośnie. Nauczyciele nie mówią o sobie jako o wychowawcach nie dlatego, że nie chcą być przykładem, ale dlatego, że nie zawsze czują się przygotowani do pracy wychowawczej. Poleciała członkom Rady książkę prof. Lucyny Kopciewicz „Równa szkoła. Matematyka, władza i pole wytwarzania kultury”, która pokazuje, że matematyka jest jednym z najbardziej hierarchizujących i segregujących przedmiotów, oraz jak nie nauczać matematyki.
- **Członkini Rady:** W odniesieniu do mediacji rówieśniczych – istnieją przeszkoleni mediatorzy w szkole, ale projekt się kończy i mediacje nie są kontynuowane. Z tego powodu konieczne jest systemowe wprowadzanie mediacji do szkół. Zwróciła uwagę na potrzebę wspierania mediacji w szkołach przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i kuratoria oświaty.
- **Dyrektor IBE PIB M. Jakubowski:** Nie wykluczył włączenia tematu mediacji w badania eksperymentalne. Powtórzył, że IBE PIB zwróci się do Rady z apelem o pomysły na badania. Poprosił, by rozróżniać badanie interwencji edukacyjnych od monitorowania edukacji.

- **Członkini Rady:** Zaproponowała, że przekaże swoje uwagi w ciągu kilku dni.
- **Przewodniczący Rady:** Przypomniał zebranym, że przedstawiona część ogólna podstawy programowej będzie podlegała dalszym uzgodnieniom z MEN, co może być powodem dalszych zmian.
- **Sekretarz Rady:** Poprosiła członkinie i członków Rady o przesyłanie uwag w ciągu najbliższego tygodnia.

7. Prezentacja na temat propozycji tygodnia projektowego

Prezentację przedstawiła Magdalena Radwan-Rohrenschef.

8. Pytania i uwagi Członków Rady do przedstawionej prezentacji

- **Przewodniczący Rady:** Oceniał projekt jako przemyślany.
- **Członek Obserwator Rady:** Zwrócił uwagę na specyfikę szkół podstawowych muzycznych I stopnia, dla których tydzień projektowy będzie wiązał się z przeorganizowaniem pracy szkoły. Poprosił o wzięcie pod uwagę, że dla większości szkół muzycznych I stopnia organem prowadzącym jest Minister. Przydatny mógłby dla nich być poradnik metodyczny dotyczący metod współpracy ze społecznością lokalną w sytuacji, gdy organem prowadzącym nie jest samorząd. Uwaga dotycząca wpisywania tytułu projektu na świadectwie: świadectwa szkół artystycznych już w tej chwili zawierają bardzo dużo elementów (aktualnie liczą cztery strony), co utrudni umieszczenie tytułu lub opisu projektu. Uwaga dotycząca organizacji pracy nad projektem: kształcenie artystyczne musi być systematyczne, co oznacza wyzwanie związane z umieszczeniem tygodnia projektowego w planie rocznym.
- **Członek Rady:** Zwrócił uwagę na sytuację ucznia, który nie uzyska zaliczenia projektu.
- **Odpowiedź Magdaleny Radwan-Rohrenschef:** Powinno się to odbywać analogicznie do projektu gimnazjalnego, to znaczy w danym roku na świadectwo trafia zapis „zwolniony”, a szkoła powinna zapewnić możliwość zaliczenia w innym terminie, przy zachowaniu pierwotnych założeń.
- **Wiceprzewodniczący Rady:** Zaakcentował, że nie jest rozważane powtarzanie roku przez takiego ucznia.
- **Członek Rady:** Wyraził przekonanie, że nie będzie problemów z realizowaniem projektu w środowisku lokalnym, również w przypadku szkół artystycznych: realizacja danego projektu będzie decyzją szkoły i uczniów i na pewno uwzględni uwarunkowania lokalne. Zadał pytanie, czy nie lepiej, żeby szkoła organizowała i zachęcała, a nie „straszyła brakiem zaliczenia”? Poruszył temat wyzwań związanych z biurokracją: czy po zrealizowaniu projektu nauczyciele będą musieli pisać kolejne sprawozdania?
- **Członek Rady:** Zadał pytanie, czy międzyoddziałowa realizacja projektu ma być obowiązkowa, czy opcjonalna? (Odpowiedź: Zakładamy, że powinna być możliwa, ale nie obowiązkowa). Zadał pytanie dotyczące wpisywania projektu na świadectwo: co wybór najlepszego projektu da ósmoklasiście? (Przewodniczący Rady zauważył, że taki wpis może stanowić początek rozmowy o następnym projekcie w nowej szkole). Dalej zauważył, że aktualnie uczeń chcąc dostać się do kolejnej szkoły pisze o zrealizowanym przez siebie wolontariacie. Może taki projekt też by temu służył? Na koniec zadał pytanie o sposób zmotywowania do realizacji projektu uczniów do tego niechętnych.
- **Członkini Rady:** Zwróciła uwagę, że projekty mają służyć współpracy i integracji uczniów.
- **Członek Rady:** Wyraził opinię, że informacje o projekcie powinny być wpisywane na świadectwo. Zmiana formularza nie powinna stanowić problemu. Zaznaczył, że na świadectwie nie powinno być stopnia, ale informacja zwrotna. Sporządzenie takiej informacji nie powinno stanowić dodatkowego obciążenia administracyjnego dla nauczyciela. Można

do tego wykorzystać dziennik elektroniczny. Szczególną wartość projektu dostrzegł w przypadku nauki domowej; współczesne środki komunikacji umożliwiają współpracę przy projekcie na odległość. Taki sposób realizacji projektów stanowiłby dodatkową wartość dla uczniów. Zauważył, że niezależnie od tego, w którym roku tydzień projektowy ma wejść do szkół, dyrektor może zdecydować, że np. klasy V też będą realizowały projekt, ale bez wpisu na świadectwie. Nie ma przeszkód, by realizowanie projektów zaczęło się w roku 2026. Zgodził się z koncepcją przedmówcy, że to dobry pomysł, żeby powiązać projekt z rekrutacją do szkoły ponadpodstawowej. Zwrócił tylko uwagę na potencjalny problem ze zwolnieniami; jeśli ktoś nie zrealizuje projektu w danym roku, to powinien otrzymać wpis „niezaliczony”. Przestrzegł przed wprowadzaniem formalnego zwalniania z realizacji projektu, bo mogłoby to obciążyć psychologów w szkole. Na koniec poruszył kwestię formalnego rozliczania pracy nauczyciela w czasie tygodnia projektowego.

- **Członkini Rady:** Wyraziła zadowolenie, że koncepcja tygodnia projektowego jest związana z oddaniem autonomii szkołom. Zwróciła uwagę, że konieczne jest przemyślenie formy wpisywania projektu na świadectwo. Ważna jest rola ucznia w projekcie; może wskazywać predyspozycje do pewnego sposobu działania w grupie. Stanowi to informację do dalszej pracy.
- **Członkini Rady:** Powiązanie projektu z korzyścią w dalszej rekrutacji uznała za dobry pomysł. Być może w formie dodatkowych punktów za realizację projektu w każdym roku. Wówczas realizacja projektu byłaby dla uczniów nagrodą. Platforma zpe.gov.pl mogłaby zawierać efekty prac projektowych.
- **Członkini Rady:** Zwróciła uwagę, że nie można wykluczać dzieci, które uczą się w systemie nieszkolnym, a współpraca jest wartością. Stwierdziła, że wpis o projekcie na świadectwie ma potencjał informacji zwrotnej dla ucznia: „zrobiłeś coś fajnego, dlatego masz to na świadectwie, doceniamy cię”. W poradniku, który IBE PIB planuje wydać, powinny znaleźć się elementy dotyczące doceniania i mobilizowania w ramach pracy w grupie.
- **Odpowiedź Magdaleny Radwan-Rohrenscheff:** Dokładnie chodzi o przeorganizowanie pracy szkoły na jeden tydzień. Szkoła miałaby stworzyć możliwość międzyodziałowej realizacji projektów, ale uczeń nie musi chcieć tak pracować. Rozliczanie i dokumentacja projektu (karty projektu i inne narzędzia) ma być po stronie ucznia, założeniem jest zminimalizowanie obciążenia po stronie nauczycieli.
- **Członkini Rady:** Podniosła wyzwanie związane z wydzieleniem tygodnia projektowego: uczeń w tym czasie nieobecny nie będzie mógł zrealizować projektu (odpowiedź: część projektów będzie do dłuższej realizacji niż tydzień).
- **Wiceprzewodniczący Rady:** Poinformował, że ze względu na brak czasu realizacja punktu 6 agendy dzisiejszego spotkania zostaje przesunięta na kolejne spotkanie Rady. Podziękował autorowi pytań przekazanych IBE PIB podczas poprzedniego posiedzenia za mobilizację do przemyślenia spraw komunikacyjnych.

9. Zakończenie obrad

Przewodniczący Rady podziękował Członkom Rady za dyskusję i zaangażowanie w prace Rady. Przewodniczący Rady zakończył V posiedzenie Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty im. Komisji Edukacji Narodowej.

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

prof. dr hab. Zbigniew Marciniak
Przewodniczący Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty
im. Komisji Edukacji Narodowej

Protokół sporządzili:
Aleksandra Kowalska
Elżbieta Strzemieczna
Marcin Marciniak-Mierzejewski